

Cirkulärnr: 1994:138
Diariernr: 1994:1667
Handläggare: Margareta Erman
Avdsek: AK Vård
Datum: 1994-07-01
Mottagare: Individ- och familjeomsorg
Äldre- och handikappomsorg
Rubrik: Lag om vårdnadsbidrag

Handläggare
Margareta Erman

1994-07-01

Individ- och familjeomsorg
Äldre- och handikappomsorg

Lag om vårdnadsbidrag

Riksdagen beslutade den 20 maj 1994 att ett vårdnadsbidrag till barnfamiljer skall införas fr.o.m. den 1 juli 1994. Nedan presenteras vårdnadsbidraget samt vissa praktiska konsekvenser för det sociala arbetet.

Vårdnadsbidragets storlek och utbetalning

Vårdnadsbidrag lämnas med 2 000 kronor/månad för barn mellan ett och tre år som inte har plats i den offentligt finansierade barnomsorgen. För barn som vistas i offentligt finansierad barnomsorg utgår ett reducerat bidrag enligt följande

- * vid högst 15 timmar/vecka utgör bidraget 1 350 kronor
- * mellan 16 och 30 timmar/vecka utgör bidraget 700 kronor
- * vid mer än 30 timmar/vecka utgår inget bidrag.

Vårdnadsbidraget utbetalas månadsvis. Bidraget utbetalas även om bidragsmottagaren uppbär sjukpenning, arbetslöshetsersättning eller dagpenning vid arbetsmarknadsutbildning. Det är inte inkomst- eller behovsprövat.

Beskattning

Bidraget utgör en skattepliktig inkomst och beskattas som inkomst av tjänst.

I deklARATIONEN FÅR AVDRAG GÖRAS FÖR STYRKTA BARNOMSORGSKOSTNADER OM BIDRAGSMOTTAGAREN FÖRVÄRVSARBETAR ELLER STUDERAR UNDER SAMMANLAGT MINST HALVTID SAMT KOSTNADERNA INTE AVSER OFFENTLIGT FINANSIERAD BARNOMSORG. MED OFFENTLIGT FINANSIERAD BARNOMSORG AVSES KOMMUNAL BARNOMSORG ELLER ENSKILD BARNOMSORG SOM UPPBÄR KOMMUNALT BIDRAG.

Avdrag får göras med högst ett belopp som motsvarar vad som under året uppburits i vårdnadsbidrag.

Barn för vilka vårdnadsbidrag utges

Vårdnadsbidrag lämnas för barn som är svensk medborgare och bosatt i Sverige. Sådant bidrag lämnas också för ett i Sverige bosatt barn, som inte är svensk medborgare om barnet eller någon av barnets föräldrar vistas i Sverige sedan minst sex månader tillbaka. (Lag om vårdnadsbidrag 3 §)

För barn som lämnar Sverige finns vissa möjligheter att utge vårdnadsbidrag. Dessa undantag regleras i 4§ Lag om vårdnadsbidrag .

Vårdnadsbidrag utges fr.o.m. månaden efter det barnet fyllt ett år och t.o.m. den månad barnet fyller tre år.

Barn för vilka vårdnadsbidrag inte utges

Vårdnadsbidrag utges inte för tid

* då dagersättning enligt 17 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. lämnas för barnet

* då barnet vårdas i ett hem för vård eller boende
(Lag om vårdnadsbidrag 6 §)

Anmälan och beslut om vårdnadsbidrag

Frågor om vårdnadsbidraget handläggs av Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna.

Ärenden om vårdnadsbidrag prövas av den allmänna försäkringskassa som den bidragsberättigade är inskriven hos. Anmälan skall göras skriftligen.

Blanketter för detta finns hos de allmänna försäkringskassorna.

Rätten att uppbära vårdnadsbidrag

Det är den som uppbär allmänt barnbidrag för barnet som har rätt till vårdnadsbidrag. (Lag om vårdnadsbidrag 8 §)

Det är inte möjligt att ha olika mottagare av barnbidrag och vårdnadsbidrag.

Vårdnadsbidraget tillkommer således den förälder eller annan person, som har rätt att uppbära vårdnadsbidraget enligt denna paragraf och inte barnet.

Familjehemsersättning

Då ett barn genom socialnämndens beslut, placerats i ett enskilt hem (SoL 25 §) skall allmänt barnbidrag uppbäras av den som fostrar barnet dvs familjehemmet. Det ankommer på nämnden att göra en anmälan till den allmänna försäkringskassan att barnbidraget skall uppbäras av den som fostrar barnet. (Lag om allmänna barnbidrag 4 §) Familjehemmet får som mottagare av barnbidraget rätt att uppbära vårdnadsbidrag för barnet. (Lag om vårdnadsbidrag 8 §) De skall själva göra anmälan om detta till försäkringskassan.

Lagen om vårdnadsbidrag medger inte att nämnden uppbär vårdnadsbidraget i ärenden av detta slag.

I de fall familjehemmet uppbär vårdnadsbidrag kommer nettot av vårdnadsbidraget att påverka storleken av det arvode som placerande nämnd erlägger för barnet. Staten tar genom vårdnadsbidraget på sig en del av kostnaderna för barnets vård. Nämnden bör därför justera arvodet på lämpligt sätt och i samråd med familjehemmet. Det ingångna avtalet mellan nämnden och familjehemmet kan inte ensidigt ändras av nämnden. Justeringen av arvodet skall inte leda till försämrade ersättning till familjehemmet utan innebär endast att ersättningen kommer från två håll dvs kommunen och staten. Vårdnadsbidraget utgör inte en sjukpenning- och pensionsgrundande inkomst (Prop. 1993/94:148 sid 44-45). Detta får beaktas när nämnden omförhandlar storleken på arvodet. Kommunens arvode till familjehemmet utgör nämligen en såväl sjukpenning- som pensionsgrundande inkomst.

Privatplaceringar

Privatplaceringar är placeringar som sker på vårdnadshavarens och inte nämndens uppdrag. Sådan placering kräver nämndens medgivande. Det ankommer på vårdnadshavaren att anmäla till försäkringskassan att allmänna barnbidraget skall gå till den som fostrar barnet. I dessa ärenden kan inte nämnden göra en framställning om ny betalningsmottagare av det allmänna barnbidraget. Om den nye vårdaren av barnet uppbär barnbidraget kommer han att ha rätt till vårdnadsbidrag under förutsättning att han i övrigt uppfyller villkoren för rätt till detta bidrag.

Placeringar med stöd av LSS

Placering i familjehem med stöd av LSS 9 § p.8 beslutas av den nämnd som enligt kommunala reglementet har detta till sin uppgift. Om beslutet fattas av en kommunal nämnd som inte har till uppgift att fullgöra kommunens uppgifter inom socialtjänsten innebär detta att sådana LSS-placeringar är att jämställa med privatplacerade barn när det gäller rätten att uppbära allmänt barnbidrag och vårdnadsbidrag. Det ankommer i sådana ärenden på vårdnadshavaren att anmäla ny mottagare av allmänna barnbidraget och därmed ge möjlighet för denne att uppbära vårdnadsbidrag.

Förälder/barnplaceringar

En placering av föräldrar och barn gemensamt innebär vanligtvis ingen ändring i rätten att uppbära det allmänna barnbidraget. Detta får till följd att vårdnadshavaren också kan ha rätt till vårdnadsbidrag. Föräldrarnas sammanlagda inkomster inkl. vårdnadsbidraget får beaktas vid beräkningen av det bistånd som kan bli aktuellt för familjen samt vid bedömning av vilka utgifter familjen själv skall stå för under vårdtiden.

Rätt till ledighet för vård av barn

Lagen om rätt till ledighet för vård av barn m.m. 3 §, ändras fr.o.m. den 1 juli 1994. Ändringen innebär en rätt till hel ledighet under tre år från barnets födelse mot hittillsvarande ett och ett halvt år.

Den utökade rätten till ledighet för vård av barn innebär inte att den som avstår från att förvärvsarbeta under tre år från barnets födelse automatiskt har rätt till kompletterande socialbidrag om inkomsterna blir otillräckliga. (Prop. 1993/94:148 sid 43)

Socialbidrag

Vårnadsbidraget är en inkomst som beskattas som inkomst av tjänst. Bidraget skall betraktas som en inkomst vid bedömandet av rätten till bistånd enligt SoL 6 §.

Utbetalning av vårnadsbidrag till annan

Om det finns synnerliga skäl får försäkringskassan, på framställan av en socialnämnd, besluta om att bidraget skall betalas ut till

* en förälder, som inte har rätt att uppbära bidraget enligt reglerna i 8 §

* annan lämplig person

* socialnämnden

(Lag om vårnadsbidrag 14 §)

Med synnerliga skäl avses t.ex. att det är klarlagt att bidragsmottagaren använder bidraget till att betala sitt missbruk av alkohol eller narkotika eller att mottagaren drabbats av psykisk sjukdom så att bidraget inte kommer att användas till barnets bästa.

Ändring i socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen 48 § 2 st har fått ett tillägg och har fr.o.m. 1 juli 1994 följande lydelse

Uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar får inte heller omfatta befogenheter att meddela beslut i frågor som avses i 27 § denna lag eller att fullgöra vad som ankommer på nämnden enligt 5 § lagen om allmänna barnbidrag, 14 § lagen om vårnadsbidrag eller 9 § lagen om bidragsförskott.

Bestämmelsen innebär att en framställning till försäkringskassan enligt 14 § lagen om vårnadsbidrag inte kan delegeras.

Beräkning av underhållsbidrag

Underhåll till barn beräknas efter principen vad som är skäligt med hänsyn till barnets behov och föräldrarnas samlade ekonomiska förmåga.

Ett vårnadsbidrag påverkar föräldrarnas samlade ekonomiska förmåga och får således betydelse vid fastställande eller jämkning av underhållsbidrag.

Bostadsbidrag till barnfamiljer

Bostadsbidrag utgör ett bidrag för att nedbringa den enskildes kostnader för anskaffande och innehav av en fullvärdig bostad. Enligt regeringens mening bör vårdnadsbidraget och barnomsorgskostnaderna inte påverka storleken på bostadsbidraget. (Prop. 1993/94:148 sid 44)

I lagen om bostadsbidrag 4 § har följande tillägg gjorts.

"..... bidrag enligt lagen om vårdnadsbidrag skall inte räknas som inkomst."

KBT

I konsekvens med att vårdnadsbidraget inte skall påverka bostadsbidraget skall det inte heller betraktas som inkomst vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer.(Prop. 1993/94:148 sid.59)

I lagen om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension har ett tillägg gjorts till 5 §.

"Såsom inkomst räknas inte vårdnadsbidrag"

Ändringar i föräldraförsäkringen

Med anledning av införandet av vårdnadsbidrag har riksdagen beslutat om ändringar i lagen om allmän försäkring 4 kap 3,6 och 7 §§ samt 21 kap 1 §. Ändringen innebär att antalet dagar för vilka föräldrapenning utgår sänks från 450 till 360 dagar. Vid flerbarnsbörd sänks antalet dagar med föräldrapenning från 180 till 90 dagar. Hel föräldrapenning utgör lägst 64 kronor per dag, vilket är en höjning med 4 kronor (garantinivå).

Övergångsbestämmelser finns. För ytterligare information hänvisas till försäkringskassan.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av förbundssekreterare Margareta Erman, tfn 08-772 43 23.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Allmän kommunalpolitik

Vård och Omsorg

Lennart Jonasson

Margareta Erman